

Игор Мировиќ
Светло во светилникот
Избор и нови песни

Игор Мировиќ
Светло во светилникот
Избор и нови песни

Наслов на оригиналот:
Игор Miroviћ
Светло у светионику
Изабрane и нове песме
Лагуна, Београд, 2022.

Издавач:
© Слово љубве – Буквибукс

Превод од српски јазик на македонски јазик:
Фросина Стојковска Мијатовиќ

Уредник:
Гордана Јовиќ-Стојковска

Редакција:
Гордана Јовиќ-Стојковска

Предговор:
Елизабета Јончиќ

Лектор:
Кристина Дукоска

Игор Мировиќ

**Светло во светилникот
Избор и нови песни**

Скопје, 2023

БЕЗВРЕМЕНАТА МОДЕРНИСТИЧКА ПЕСНА НА ИГОР МИРОВИЌ

Да се препознае времето во песната и да се ситуира песната во времето во кое е настаната и во она во кое ја читаме. Се чини дека ова се дел од најголемите предизвици при критичкото осврнување кон поетското творештво, а дека е така се потврдува и при исчитувањето на поезијата на Игор Мировиќ. Затоа што песната на Мировиќ, иако започнува да се (пре)создава во последната деценија на XX век, кога постмодернизмот е во својот зенит и се движи кон својот залез, сепак, поетички, доминантно е модернистичка. Поконкретно, во поетиката на Мировиќ јасно се забележува рефлексивната на зрелиот модернизам, при што неговиот стих е растргнат меѓу двете клучни категории што ја дефинираат современата поетска реч – традиција и иновација. Затоа што Мировиќ, од една страна е еден од авторите што покажуваат дека и во постмодернистичко доба, приврзаноста кон традицијата е можна, без строго ограничување кон трендот на т.н. *крај на големите нарации*. Затоа што со придржување до традицијата, *нарацијата не мора да е ниту голема, ниту мала*, колку и да звучи чудно кога во контекст на поезијата се споменува *нарација*. Особено кога станува збор за ваква поезија која со својата лирска димензионираност не допушта наративност во поетскиот израз. Но согледано на тематско-мотивско рамниште, *големите нарации* како тематско-мотивски јадра присутни и во традицијата, и во поезијата на Мировиќ се присутни.

Од друга страна, неговата поезија и покажува дека модернистичката настроеност во постмодернистичко, а потоа и во постпостмодернистичко доба, не мора нужно да биде анахрона. Особено кога твореч-

ката / поетската идеја не е да се рециклира веќе кажаното (оти мора да се признае дека во книжевноста нема нешто што не е кажано и веќе прикажано), како што не е и во опусот на Мировиќ. Едноставно, оваа поезија е втемелена на традицијата, но од неа из’ртува нов, личен авторски сензибилитет и автентична поетика, која неретко овозможува поливалентна отвореност на поетскиот текст, токму на релацијата меѓу традицијата и иновацијата.

Следствено, како поет (не знам колку е таков и како политичар), Мировиќ успева и е уверен во потребата со своето творештво да оди спротивно на ветрот – спротивно на трендовите и моментално актуелните поетички доминантни кои се новост во книжевниот простор. Затоа што неговата поезија не е создадена под диктат на трендовите и актуелностите, туку под диктат на потребата светот да се гледа поетски и клучно – своето Јас да се искаже поетски. Но, да сме на чисто – во ниту еден миг, во творештвото на Мировиќ тоа не значи само некритичко одговарање на творечкиот порив. Напротив. Во неговите стихови се препознава сериозна упатеност во творечките достоинства на поезјата, и тоа како српската, така и јужнословенската и европската. Затоа што без таа упатеност, хипертекстуалните врски на поетскиот јазик на Мировиќ со оној на некои негови претходници и современици не би биле можни, а се толку препознатливи. И тоа не само во оние песни кои директно упатуваат на некој претходник или современик, туку и во оние во кои на тематско-мотивско рамниште е присутна силна хипертекстуална врска со песни од други автори. Но, Мировиќ, не настојува да пишува како некој друг, туку останува верен на определбата дека треба да пишува како себе, но со нужната поетова свесност дека иако поезијата е индивидуален чин на (пре)создавање, таа е дел и од одреден контекст, вклучително и книжевен.

Лирскиот субјект на Мировиќ, постојано е рас-
тргнат меѓу надежта и вербата во зборот, затоа што
Сите непознати игри / Се скриле во зборот. Иако,
следејќи ја традицијата, по патот на своите претход-
ници, во сето свое битисување како поет, Мировиќ
всушност е во потрага по вистинскиот збор, оној што
ќе може до крај да ги икаже нештата на релацијата
меѓу лирскиот субјект и лирскиот објект, меѓу адреса-
тот и адресантот на поетската порака. Потрага по *Збо-
рот што со години го барам / Зборот што го пре-
колнувам / Зборот што сакам да го запишам*, како
што во една од своите песни („Зборот“), вели самиот
тој. Секако ќе се согласиме дека оваа потрага по збо-
рот не е ексклузивитет на поезијата на Мировиќ, но
исто така мораме да се согласиме дека е одлика на
творештвото на сите големи поети. Затоа што ако во
еден миг, поетот помисли дека веќе го нашол зборот
по кој трага, се чини и неговиот поетски порив ќе
запре, затоа што тој ќе мисли и ќе биде во заблуда
дека кажал сè што може и што треба да каже. Миро-
виќ во ниту еден миг, на својот творечки пат не бил
во таква заблуда, туку со понизност пред речта, пос-
тојано ја продолжува својта поетка потрага.

Некој можеби ќе забележи дека во првата тво-
речка фаза на Мировиќ, доминира младешкиот бунт,
додека потоа тој со скротува со *посмирен поетски
израз*. Но тоа, сепак може да е и само замка во толку-
вањето. Затоа што непомирливоста, потрагата, неми-
рот и крикот, кој напати е гласен, а напати е скриен
меѓу стиховите, а е присутен, остануваат трајни одбе-
лежја на поезијата на Мировиќ. И притоа, во негово-
то творештво нема осцилации на естетската вертика-
ла, кои се карактеристични за многумина поети. Во
сите свои творечки фази, забележливо, Мировиќ се
задржува на одредено естетско и воопшто поетичко

рамниште, при што забележливо останува приврзаник на густиот поетски израз, економичен со зборови, но не и со смисла.

За што пишувам во овој гулабов квартал / За предели со кои жени војуваат / И морињата по кои крстосуваат / За неспокојот на предворјата на поезијата во скутот на мансардата / / За летот и подмолните порои на / Случајните средби. Овие стихови на Мировиќ се чини се одговор и на прашањето за што пишува Мировиќ. Затоа што тој пишува за она што се случува овде и сега, но актуелната стварност не може да ја гледа со поетски очи како да е изолирана од континуитетот во времето и просторот, заради што неретко реферира и на минатото и на иднината. Притоа, доаѓајќи до безвремена модернистичка песна.

И тоа, повторно спротивно на некои трендови во нашата книжевна стварност, кога заради потребата од лесна преводливост и актуелност надвор од националниот книжевен контекст се инсистира и на националност во поетската реч, Мировиќ останува верен на својата припадност на националната книжевност и на својот национален културолошки код кој остварува директен одраз во неговата поезија. Затоа што *Прекрасна е оваа земја! / Преточена во јадрото на лубениците / Породува блага семка / Тивок лелек на експлозија / Прекрасна е оваа жена!*

Поистоветувањето на татковината и жената е само едно од оние *општи места* во поезијата на Игор Мировиќ. Но, должни сме да имаме предвид дека неговата поетика не започнува и не завршува на тие *општи места*. Ами само почнува од нив, потпирајќи се на традицијата, за да стигне до творечката иновација, онаква каква што е обележје на препознатливиот стил на Мировиќ.

Овој исклучителен препев на избор од неговото поетско творештво овозможува не само во целост да се доживее неговата поезија, туку поттикнува и на анализи и компративни исчитувања на песната на Мировиќ со онаа на негови и наши современици, иако доминантно со автори кои дебитирале пред него. И тоа не само во српската, туку и во македонската книжевност, и во еден поширок, јужнословенски и европски контекст.

Се чини клучни се стиховите на Мировиќ: *Отворив прозорец и здогледав зрно / На небото во пространството каде што се собираат / Завршените животи и започнатите надежи...* Иако забележливо, Игор Мировиќ, најверојатно заради неговите човечки карактерни особини е скромен творец, неспорно е: естетски, високо во тоа пространство е и неговата поезија. И во препев на македонски јазик!

Скопје, октомври 2023 година

Иван Антоновски

Содржина

Предговор	5
НЕБОТО НАД ВИЗАНТИЈА	9
ЈАБЛАНОВАТА РЕКА	11
ЗБОРОТ	112
САМУВАМ И МОЛЧАМ	13
САМУВАМ И МОЛЧАМ	15
СОМНЕЖ	16
ГРУТКИТЕ НА ВУКОВАР	17
ПО РЕКАТА НОВОСАДСКИ БУЛЕВАРИ	18
ПОГЛЕД ОД БУДИМСКАТА ЦИТАДЕЛА	19
КРЕМЕН ПЛАМЕН	21
КРЕМЕН ПЛАМЕН	23
БИРО ЗА ИЗГУБЕНИ ДУШИ	24
СВЕР ОД ПРАВРЕМЕТО	25
НОВА	26
СЛУЧАЈНА СРЕДБА	27
ПИСМО НА ВЕРА	28
ГРАДОТ НА СОНЦЕТО	29
КОШАВА	30
ПРЕКРАСНА ЗЕМЈА	31
ОБИЧЕН ДЕН	32
КОВАЧ ОД МЕТОХИЈА	33
ЗАКОРАВЕН	34
ЖИВОТ НА ВЕТРОМЕТ	35
ЧЕРНОЗЕМ	37
МАЈКА ЧЕРНОЗЕМКА	39

КРВАВИОТ ЧЕРНОЗЕМ	40
ОГЛЕДАЛО	41
ЦРНА ЗЕМЈО МАЈКО	42
ДА СЕ ИСЧЕЗНЕ	43
УСВИТУВАЊЕ	44
ТАЈНАТА НА ЗЕЛЕНИТЕ ЛИСЈА	45
ГРАДИНА	46
СЛИКА НА ЗЕМЈАТА	47
ДА СЕ ПРЕЖИВЕАТ СВОИТЕ СТРАСТИ	48
КУГЛА НА МОЌТА	49
ЗРНО НА НЕБОТО	50
ЖИВА ВОДА	51
РАЗГОВОР СО НЕЗНАЈНИК	52
ПЧЕЛИ И НАКАЗИ	53
КРАВЈО ОКО	54
ЗАГУБЕНА ВЕРА	55
ГОЛЕМОТО РЕШЕНИЕ	56
ГОЛЕМАТА ЕКСПЛОЗИЈА	57
ЗАГУБЕНАТА СЛИКА НА ТАТКОВИОТ РОДЕН КРАЈ	58
ВЕСТ НА ТВИТЕР	59
ХАЈКА	60
НОМО POLITICUS	61
АПОКАЛИПСА	62
ПОДИГНУВАЊЕ	63
СВЕТИЛНИК ВО РАМНИЦА	64
ЧОВЕКОВИОТ ПРИЈАТЕЛ	65
КОСКИТЕ НА ПРАТАТКОВЦИТЕ	66
ПРЕДВИДУВАЊАТА НА ЃУРАЃ ЦРНОЈЕВИЌ	67
ДАНИЛО И АРСЕНИЈЕ	68
ДОСИТЕЈ ОД ЧАКОВО	69
СТАРИОТ БАРД	70
ПОСЛЕДНИОТ ПОГЛЕД НА ЗМАЈ НИЗ ДУНАВ ОД КАМЕНИЧКИОТ БРЕГ	71

ГОВОРОТ НА МИЛИЦА НА ЈАША ТОМИЌ ПО ПОВОД НЕЈЗИНОТО ПОВТОРНО РАЃАЊЕ	72
СВЕДОШТВОТО ЗА ЈАКОВ ТОМИЌ	73
КНЕЗОТ НА ВОЈВОДИНА	74
ИЗЛЕЗ ОД СЕНКАТА	75
ИЗЛЕЗ ОД СЕНКАТА	77
ТРАГАЧ	78
ЛОЗА	79
НЕМИРОТ НА НЕМАЊА	80
РАСТКО ОВЕКОВЕЧЕНИКОТ	81
ШТИТОНОСЕЦОТ НА САВИНИОТ ЛАЧ	82
ТРНОВАТА КРУНА	83
МИГОТ НА МИЛУТИН	84
ПОЛЕТУВА ДУШАН ОД ЦРКВАТА НА СВЕТА СОФИЈА	85
ДА СЕ ЖИВЕЕ СО МИЛОШ	86
ЗАДГРОБНА БЕСЕДА НА КРАЛИ ПОДАНИК	87
ЛИЦЕТО НА ДЕСПОТОТ ЗМЕЈ	88
ОДГОВОР	89
СВЕТАТА КАПКА	90
'РТАЊСКИТЕ ГРАДИНИ	91
МОЛИТВА НА СВЕТИ ПЕТАР ЦЕТИЊСКИ	92
СПОМЕНУВАЊЕ НА ИМЕТО НА РАДЕ ТОМОВ	93
БРАНКОВИОТ БРОД	94
СИНА СЕЛАНСКА ПЕСНА	95
ПРАШАЊА	96
РЕД ВО БЕРБЕРНИЦАТА	97
КАЈМАКЧАЛАНЦИ	98
Поговор	99
Белешка за авторот	105

Игор Мировиќ
Светло во светилникот
Избор и нови песни

Издавач:
Слово љубве – Буквибукс
Гемиџиска 16, Скопје

За издавачот:
Гордана Јовиќ-Стојковска

Корица:
Слово љубве – Буквибукс

Подготовка:
Владанка Ордевска

Печат:
СЛОВО ЉУБВЕ – БУКВИБУКС

Тираж: 400

СР - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охрид-
ски“, Скопје

821.163.41

МИРОВИЌ, Игор

Светло во светилникот: избор и нови песни / Игор Мирвиќ;
[превод од српски јазик на македонски јазик: Фросина Стојковска
Мијатовиќ; предговор: Елизабета Јончиќ]. – Скопје: Слово љубве
– Буквибукс, 2023. - 112 стр.; 21x13 см

Превод на делото: Светло у светионику Изабране и нове песме. -
Предговор: „Светло кон светилникот“ – издигнување над секој-
дневието и ослободување од пресекот на сигнализираниите еле-
менти во нагласената метафора / Елизабета Јончиќ: стр. 4-7. – Бе-
лешка за авторот: стр. 105

ISBN 978-608-4705-80-2

COBISS.MK-ID 62236933